

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobce: **Š. M., nar. X**
zastoupen opatrovníci K. M.
oba bytem X
právně zastoupen advokátem JUDr. Pavlem Pokorným
sídlem Veverkova 1343/1, 500 02 Hradec Králové

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 4. 2019, č. j. X,

t a k t o :

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) odeslanou dne 10. 5. 2019 domáhá zrušení rozhodnutí žalované ze dne 9. 4. 2019, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná zamítla jeho námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 1. 2. 2019, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná podle § 41 odst. 3 a pro nesplnění § 39 odst. 2 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 30. 6. 2019 (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) zamítla žádost žalobce ze dne 14. 1. 2019 o změnu výše invalidního důchodu poskytovaného pro invaliditu druhého stupně na základě závěrů posudku Okresní správy sociálního zabezpečení K. H. (dále jen „OSSZ“) ze dne 14. 1. 2019, podle něžž je žalobce nadále invalidní pro invaliditu druhého stupně.

2. Žalobce v žalobě namítá, že rozsudkem Okresního soudu v K. H. ze dne 26. 10. 2016, č. j. P 7/2014-92, byl omezen ve svéprávnosti tak, že není schopen samostatně jednat v právních jednáních, které se dotýkají majetku a finančních prostředků nebo vzniku či zániku smluv v hodnotě nad 1 000 Kč, stejně jako v jednáních týkajících se pracovněprávních vztahů, zdravotní péče a úředních jednání v dávkových věcech. Takto bylo rozhodnuto na podkladě znaleckého posudku znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, ze dne 22. 9. 2016, v němž znalec konstatoval, že žalobce potřebuje k porozumění prováděných úkonů (v řízení o omezení svéprávnosti) nápomoc opatrovníka a že bude jen obtížně a nesprávně chápat smysl řízení. Jestliže tedy žalobce není schopen popsáním způsobem samostatně jednat, je těžko představitelné, že by mohl samostatně vykonávat jakoukoliv práci a že by našel nějaké zaměstnání, jelikož práci nemůže vykonávat bez dohledu. Ve věku 23 let je fyzický i duševní vývoj žalobce ukončen, přičemž žalobci byla diagnostikována vývojová dysfázie jak v oblasti vyjadřování, tak v oblasti porozumění slova. V neurologickém vyšetření z listopadu 2018 je konstatováno, že se jedná o postižení narušující schopnost rozhodování, s poruchami učení a sebeobsluhy a s nutností dohledu nad běžnými činnostmi. Posudkový lékař žalované konstatoval, že žalobce nesplňuje kritéria položky 9c kapitoly V přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity), v podobě těžkého narušení sociálních dovedností, inteligence, řečových schopností, verbálního myšlení a dezintegrace, ačkoliv zároveň uvedl, že během jednání za přítomnosti otce nebylo možné plně zjistit, jak je žalobce schopen porozumět projednávané věci, a že žalobce odpovídal v jednoduché větě, což odpovídá závěrům zmiňovaného znaleckého posudku. Žalobce má proto za to, že jeho zdravotní stav nebyl v řízení předcházejícím vydání napadeného rozhodnutí řádně vyhodnocen, a navrhuje tedy, aby soud opatřil znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví pracovního lékařství, v němž znalec objektivně posoudí, nakolik žalobce zdravotní obtíže omezují v jeho pracovní schopnosti.
3. Žalovaná naproti tomu ve vyjádření k žalobě konstatovala, že aktuálně nebyla u žalobce prokázána invalidita třetího stupně. Uvádí, že po prvotním zamítnutí žádosti byl žalobci v námitkovém řízení přiznán dne 19. 5. 2014 invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně od 2. 9. 2012 s pracovním poklesem o 35 %. Na základě další žádosti pak byl žalobci rozhodnutím žalované ze dne 5. 12. 2016 důchod zvýšen z důvodu zjištění, že je od 27. 10. 2016 invalidní ve druhém stupni (pokles pracovní schopnosti o 50 %), a tento stupeň invalidity byl zachován v rámci plánované kontrolní lékařské prohlídky koncem roku 2018. Také v rámci řízení o aktuální žádosti byl lékařskými posudky zjištěn pokles pracovní schopnosti žalobce o 50 %, a to na základě dostačující zdravotní dokumentace, jež byla vyhodnocena za přítomnosti otce žalobce se závěrem, že se jedná o lehkou mentální retardaci podle položky 8b kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, aniž by žalobce splňoval kritéria pro uznání středně těžké mentální retardace. Důvodem uznání invalidity přitom nemohou být subjektivní pocity a úvahy žalobce a vlastní vyhodnocení zdravotních potíží, nýbrž jediné posudková rozvaha vycházející z objektivně zjištěného zdravotního stavu posudkovými lékaři podle vyhlášky o posuzování invalidity. Žalovaná přitom nepovažuje lékařský posudek za nesprávný či neúplný. Protože žalobce zpochybňuje posouzení svého zdravotního stavu, žalovaná navrhuje provést důkaz posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“), který je v tomto typu řízení podle § 4 dst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění

sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 335/2018 Sb. (dále jen „organizační zákon“) zákonným důkazem při posuzování invalidity. Žalobcem požadovaný znalecký posudek lze podle žalované využít teprve výjimečně, shledá-li soud posudek posudkové komise MPSV nesprávným, neúplným či neobjektivním a tyto vady nebudou odstraněny ani prostřednictvím doplňujícího či srovnávacího posudku. Žalovaná proto za současného stavu navrhla zamítnutí žaloby jako nedůvodné s tím, že pokud by posudková komise MPSV u žalobce zjistila invaliditu třetího stupně, ponechává rozhodnutí ve věci na úvaze soudu.

4. V průběhu jednání žalobce setrval na podané žalobě a s ohledem na svůj nesouhlas se závěry posudku posudkové komise MPSV, které považuje za tendenční, navrhl provést důkaz posudkem, který by nebyl zpracován posudkovým lékařem, který spadá pod žalovanou, tedy posudkem znalce, jenž je zavázán právním předpisem ke zpracování posudku v náležité kvalitě. Eventuálně také navrhl svůj účastnický výslech, popřípadě výslech svých rodinných příslušníků. Žalobce trvá na tom, že není schopen vykonávat pracovní činnost a povinnosti z ní plynoucí, proto by měl být bez ohledu na to, co posudková komise uvádí, uznán invalidním ve třetím stupni. Žalovaná naopak odkázala na shodu posudku se závěry posudkové lékařky žalované a navrhla zamítnutí žaloby, přičemž k potřebě zpracování znaleckého posudku se stavěla odmítavě.
5. Soud ze správního spisu zjistil ve shodě s tvrzeními žalované, že první žádost žalobce ze dne 3. 2. 2014 o přiznání invalidního důchodu byla zamítnuta v návaznosti na posudek posudkového lékaře OSSZ, podle nějž pracovní schopnost žalobce poklesla v důsledku zdravotního postižení podle položky 9a kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity (lehká mozková dysfunkce s poruchou pozornosti s vývojovou dysfázií a nerovnou intelektovou výkonností doprovázená těžkou krátkozrakostí korigovanou brýlemi) pouze o 20 %. Na základě námitek ale byl žalobci rozhodnutím ze dne 19. 5. 2014 přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně od 2. 9. 2012, a to s ohledem na závěr posudkové lékařky žalované, že pracovní schopnost žalobce v důsledku uvedeného zdravotního postižení poklesla ve skutečnosti o 35 %, a to podle podložky 9b kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, jelikož byla podstatně narušena schopnost sociálního fungování žalobce. Na druhou stranu nebyl narušen výkon většiny denních aktivit žalobce, žalobce byl schopen dobře zvládnout základní školu a není vyloučeno dokončení střední školy s dopomocí. Žalobce nebyl zásadně dezintegrován, nebyly u něj přítomny zásadní změny chování či podstatné snížení mobility a žalobce disponoval nadprůměrnými kognitivními a paměťovými schopnostmi, jimiž částečně nahrazoval nedostatek porozumění. Rozhodnutím žalované ze dne 5. 12. 2016 byl žalobci invalidní důchod navýšen s ohledem na závěry posudku posudkového lékaře OSSZ, že je žalobce od 27. 10. 2016 invalidní ve druhém stupni opět pro totožné zdravotní postižení, tentokrát však hodnocené podle položky 8b kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity poklesem pracovní schopnosti o 45 % s navýšením podle § 3 odst. 1 vyhlášky o posuzování invalidity pro souběžné zdravotní postižení o 5 procentních bodů na celkových 50 %. Shodné posouzení bylo zachováno v posudku posudkového lékaře OSSZ ze dne 6. 12. 2018 v rámci plánované kontrolní lékařské prohlídky, který zohledňoval i obsah znaleckého posudku MUDr. B. ze dne 22. 9. 2016.
6. Součástí spisu je též rozsudek Okresního soudu v K. H. ze dne 26. 10. 2016, č. j. P 7/2014-92, jímž byl žalobce omezen ve svéprávnosti tak, že není schopen samostatně jednat v právních jednáních, které se dotýkají majetku a finančních prostředků nebo

vzniku, změny či zániku jakýchkoliv smluv v hodnotě nad 1 000 Kč, stejně jako v oblasti pracovněprávních vztahů, poskytování zdravotní péče a úředních jednání v dávkových věcech či při vyřizování dokladů a jímž byla stanovena jeho opatrovníkem matka. Takto bylo rozhodnuto na podkladě znaleckého posudku znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, ze dne 22. 9. 2016, MUDr. M. B., v němž znalec konstatoval, že žalobce trpí smíšenou (receptivní i expresivní) dysfázií s obtížným zvládnutím vyjadřování, poruchami paměti, zhoršenou pozorností a sníženým tempem, nerozumí složitějším instrukcím a má i problém porozumět běžnému čtenému textu, na který potřebuje více času a opakování. Nonverbální intelekt má sice nadprůměrný (IQ 113), avšak jeho praktický intelekt je podstatně nižší, vážne jeho úsudek a schopnost adekvátně řešit sociální situace i nepříteli složitěho charakteru. Jedná se nejspíše o zdravotní poškození z doby porodu, jež trvá po celý život žalobce, jež ovlivňuje jeho schopnost komunikovat s okolím (při vyšetření žalobce v řeči zadržoval, občas ráčkoval, měl problémy s řazením hlásek do slov a slov do vět, užíval nesprávný slovosled, občas vynechával či nesprávně užíval slova) a v důsledku níž žalobce není schopen nakládat s většími finančními částkami, třebaže je schopen porozumět důsledkům uzavření kupní, darovací či jiné smlouvy či jednání na úřadech. Z doby po vydání napadeného rozhodnutí je pak založen rozsudek Okresního soudu v K. H. ze dne 26. 11. 2019, č. j. 0 P 7/2014-128, jímž bylo toto omezení svéprávnosti prodlouženo beze změny o dalších 5 let.

7. Dne 14. 1. 2019 žalobce na OSSZ požádal o změnu výše invalidního důchodu z důvodu zhoršení zdravotního stavu. Téhož dne posudkový lékař OSSZ uzavřel v zásadě ve shodě se svými předchozími posudky ze dne 27. 10. 2016 a 6. 12. 2018, že je žalobce od 27. 10. 2016 invalidní ve druhém stupni pro lehkou mozkovou dysfunkci s poruchou pozornosti, vývojovou dysfázií a nerovnou intelektovou výkonností doprovázenou těžkou krátkozrakostí korigovanou brýlemi hodnocenou podle položky 8b kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity poklesem pracovní schopnosti o 45 % s navýšením podle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity pro vliv postižení na schopnost žalobce využívat dosažené vzdělání o 5 procentních bodů na celkových 50 %. Vyšel přitom z profesního dotazníku a lékařských zpráv ošetřujícího lékaře a odborných lékařů z oborů neurologie, psychiatrie a foniatrie a dále ze znaleckého posudku MUDr. B. ze dne 22. 9. 2016. Podotkl, že žalobce studuje střední školu podnikatelskou, má však nadále potíže v řeči, pro poruchu porozumění je omezen ve svéprávnosti. Úroveň myšlení je v pásmu průměru, kognitivní efektivita v normě, hlavní funkční úbytek je v komunikačních a řečových dovednostech včetně poruchy verbální paměti. S odkazem na závěr posudku posudkového lékaře OSSZ žalovaná vydala prvostupňové rozhodnutí ze dne 1. 2. 2019, jímž žádost o změnu výše invalidního důchodu zamítla.
8. Žalobce toto rozhodnutí napadl námitkami, v nichž namítal, že má diagnostikovanu vývojovou dysfázií od 3 let a na diagnóze se nic nezměnilo ani nyní, kdy je již jeho fyzický i duševní vývoj ukončen. Onemocnění nelze léčit a žalobce je kvůli němu omezen shora popsáním způsobem ve svéprávnosti.
9. Dne 29. 3. 2019 zpracovala posudková lékařka žalované na základě osobního vyšetření žalobce posudek, v němž obdobně jako posudkový lékař OSSZ uzavřela, že pracovní schopnost žalobce trvale poklesla od 27. 10. 2016 o 50 % z důvodu poruchy vývoje řeči, učení a pozornosti na podkladě postižení mozku z doby narození – konkrétně dysfázie narušující schopnost rozhodování, učení a sebeobsluhu s nutností dohledu nad běžnými činnostmi – doprovázeného lehkou krátkozrakostí. Zdravotní postižení zhodnotila jako

mentální postižení lehkého stupně podle položky 8b kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, a to na horní hranici vyhláškou stanoveného rozpětí (45 %) a dále tuto hodnotu navýšila o 5 procentních bodů podle § 3 odst. 1 vyhlášky o posuzování invalidity vzhledem k dalšímu postižení zdravotního stavu (neurologická péče). Posudková lékařka vyšla z osobního vyšetření žalobce, k němuž konstatovala, že žalobce přišel v doprovodu otce, pokud byl tázan, odpovídal v jednoduché větě a nebylo možné zjistit, zda je schopen porozumět projednávané záležitosti, a dále zohlednila stejné podklady, jako posudkový lékař OSSZ, neboť nové podklady nebyly předloženy. Uvedla, že pro třetí stupeň invalidity by bylo nutno hodnotit zdravotní stav podle položky 8c kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity jako středně těžkou mentální retardaci se zachováním jednoduchých fyzických a sociálních aktivit a těžkým snížením až vymizením ovládacích a rozpoznávacích schopností, avšak tato kritéria žalobce nesplňuje. Nelze jej hodnotit ani podle položky 9c kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, neboť u žalobce nebyl zjištěn stav s těžkým narušením sociálních dovedností, inteligence, řečových schopností, verbálního myšlení a dezintegrace osobnosti. Na základě tohoto posudku žalovaná napadeným rozhodnutím ze dne 9. 4. 2019, jež opatrovnice žalobce převzala dne 10. 4. 2019, námitky zamítla a v odůvodnění odcitovala posudkové závěry.

10. Soud poté, co ověřil, že žaloba byla podána včas, že je věcně i místně příslušným soudem a že napadené rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., přezkoumal napadené rozhodnutí v žalobou vymezeném rozsahu. Dospěl přitom k závěru, že žaloba není důvodná.

11. Soud s ohledem na argumentaci žalobce doplnil dokazování o posudek Posudkové komise MPSV v Praze ze dne 7. 1. 2020, která po rozboru všech doposud předložených lékařských zpráv a s přihlédnutím k lékařským zprávám z neurologie a foniatrie, jež žalobce přinesl s sebou k jednání před posudkovou komisí, při němž byl též vyšetřen členkou posudkové komise s odborností v oboru psychiatrie, uzavřela na rozdíl od předchozích posudkových lékařů, že žalobcovu zdravotnímu postižení odpovídá hodnocení podle položky 9b kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, které je na místě hodnotit poklesem pracovní schopnosti v dolní polovině vyhláškou stanoveného rozmezí o 40 %, jež odpovídá I. stupni invalidity. Posudková komise konstatovala, že žalobce trpí duševním postižením již od raného dětství, konkrétně vývojovou dysfázií na podkladě poškození mozku, která se projevuje vedle poruchy řeči též poruchou učení, pozornosti a porozumění. Jde o lehkou dětskou encefalopatii s narušenou schopností rozhodování, poruchami učení a sebeobsluhy a nutností dohledu nad běžnými činnostmi a motivačního vedení, přičemž dominujícím postižením je snížená vyjadřovací a komunikační schopnost. Potíže řeči mají stacionární charakter a projevují se ve všech řečových rovinách, přetrvává porucha verbální paměti i potíže s porozuměním složitějším instrukcím a čtenému textu, žalobce má pomalé pracovní tempo a trpí poruchami koncentrace pozornosti bez možnosti očekávat zlepšení, jeho intelektová výkonnost je nerovnoměrná. Zjištěný inteligenční kvocient 113 je zavádějící vzhledem k narušenému kontaktu žalobce s realitou a s ohledem na potřebu motivačního vedení všech činností. Žalobce však nemá tělesné postižení ani onemocnění interního charakteru, smyslové postižení jej nelimituje, neboť sluch má v pořádku a středně těžká krátkozrakost je plně korigovatelná brýlemi. Pokud je uváděna manuální nešikovnost, ta se neprojevuje při práci s počítačem, kterou žalobce po stránce mechanické plně zvládá. Za těchto okolností nelze podle posudkové komise akceptovat, že by žalobce jen proto, že i přes své očekávané psychické možnosti neukončil řádně středoškolské

vzdělání a že se necítí být manuálně schopen cokoliv provádět, nebyl schopen provádět žádnou soustavnou výdělečnou činnost. Zdravotní postižení žalobce rozhodně neodpovídá debilitě, jak bylo doposud hodnoceno, přičemž není ani důvod pro navýšení zjištěného poklesu pracovní schopnosti z důvodu neschopnosti pokračování v předchozí výdělečné činnosti, pokud takovou činnost žalobce dosud neprováděl, a ani z důvodu jiného zdravotního postižení, neboť kromě lehké encefalopatie není jiné postižení referováno. Posudková komise ve svém posouzení navazuje na prvotní posudkové hodnocení z roku 2014, které plně vystihuje charakter dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce, který trvá bez vývoje k lepšímu či horšímu až doposud. V případě žalobce se tedy jedná o středně těžkou poruchu psychického vývoje s podstatně sníženou úrovní sociálního fungování a s narušením výkonu některých denních aktivit odpovídající invaliditě v prvním stupni.

12. V reakci na tento posudek žalobce namítl, že jej považuje za tendenční a vytýká mu tři druhy vad. V první řadě mu vytýká to, že se posudková komise MPSV snaží přehodnotit posudkové závěry z roku 2016, jimiž žalovaná překonala vady posudků zpracovaných v roce 2014. Zadruhé se posudek nezabývá řádně znaleckým posudkem z 22. 9. 2016, který byl podkladem pro omezení svéprávnosti žalobce, jelikož jej jen zmiňuje, avšak nevysvětluje, proč se od něj odchyluje. Zatřetí pak podle žalobce posudek posudkové komise MPSV obsahuje několik logických chyb či zkratk: Pokud poukazuje na to, že žalobce může pracovat s počítačem a naznačuje-li tím snad možnost práce v kanceláři, žalobce zdůrazňuje, že nestačí pouze pasivně počítač ovládat, ale je též nezbytná určitá mentální kapacita. Žalobce však na počítači pouze konzumuje obsah sociálních sítí, nic více. Doporučuje-li posudková komise žalobci nenáročnou fyzickou či duševní práci s dohledem, žalobce namítá, že takovou práci hledal, ale neúspěšně. Odpovídající zaměstnání podle něj neexistuje nebo by se nacházelo mimo jeho bydliště. V takovém případě by však musela posudková komise řešit i možnost dojíždění žalobce do takového zaměstnání. Konečně pak žalobce kritizuje závěr posudkové komise, že není důvod pro navýšení stanoveného poklesu pracovní schopnosti žalobce dle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity, protože žalobce dosud nebyl zaměstnán. Podle žalobce ale skutečnost, že žalobce dosud nebyl zaměstnán, nemůže v hodnocení míry poklesu jeho pracovní schopnosti hrát žádnou roli. Posudková komise se ostatně měla vyjádřit dle § 5 vyhlášky o posuzování invalidity také k možnosti rekvalifikace žalobce, byť lze mít vůbec pochybnosti o tom, zda je žalobce nějak kvalifikován, když střední školu nezakončil maturitou.

13. I přes argumentaci žalobce soud uzavírá s ohledem na závěry posudku posudkové komise, v nichž neshledává žádné zjevné vady (naopak jej hodnotí jako nejpřesvědčivější z doposud vypracovaných posudků, logický, lépe odpovídající posudkovým kritériím a vycházející z úplnějších podkladů), že nelze uvažovat o tom, že by zdravotní postižení žalobce odpovídalo třetímu stupni invalidity, ježž se domáhá. Soud nesdílí pochyby žalobce o tendenčnosti posudku či o jeho logické vadnosti. Proto soud nevyhověl návrhu žalobce na doplnění dokazování znaleckým posudkem (patrně z odvětví pracovního lékařství). Ostatně vypracování znaleckého posudku v soudním řízení ve věci invalidních důchodů představuje důkazní prostředek poslední volby (*ultima ratio*), neboť soud se shoduje se žalovanou v tom, že ustanovení § 4 odst. 2 organizačního zákona předepisuje soudům přednostně využít posudků zpracovaných posudkovou komisí MPSV, u nichž soud v případě pochyb může žádat o zpracování doplňujícího posudku, popř. srovnávacího posudku jinou než místně

příslušnou posudkovou komisí. Lze též podotknout, že posudkové komise nepodléhají žalované, jelikož jsou organizačně zařazeny jako nezávislý odborný orgán v rámci MPSV, přičemž ani z tohoto organizačního zařazení nelze dovozovat, že by posudkové komise byl systematicky podjaté (srov. již rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2003, č. j. 5 Ads 4/2003-35, publikovaný pod č. 33/2003 Sb. NSS, platnost jehož závěrů potvrzuje i současná judikatura, např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2018, č. j. 5 Ads 288/2017-15). Z důvodů popsaných níže přitom soud necítil ani potřebu vyžadovat doplňující či srovnávací posudek, neboť odůvodnění posudku posudkové komise MPSV ze dne 7. 1. 2020 považuje za dostačující a (s jednou dílčí výjimkou nemající vliv na zákonnost závěru o tom, že žalobce není invalidní ve třetím stupni) za logické a přesvědčivé. Nadbytečným pak soud shledal též subsidiárně navržené výsledky žalobce či jeho rodinných příslušníků, neboť soud nijak nezpochybňuje skutečnost, že žalobce je omezen v oblasti jazykového vnímání a vyjadřování včetně písemného projevu tak, jak to dosvědčují lékařské zprávy, z nichž posudky vycházejí; ostatně soud by sám nemohl diagnosticky vyhodnotit tíži zdravotního postižení žalobce, jelikož pro to nedisponuje potřebným lékařským vzděláním. Konečně soud neprováděl důkaz ani listinami, jež žalobce k důkazu navrhoval již v žalobě (rozsudek Okresního soudu v K. H., rozhodnutí žalované a posudek o invaliditě), neboť jsou součástí správního spisu, z nějž soud bez dalšího vychází.

14. Pokud žalobce zaprvé vyčítá posudkové komisi MPSV přehodnocení posudkových závěrů učiněných v roce 2016, jež vnímá jako správnou korekci vadných posudkových závěrů z roku 2014, soud se s jeho hodnocením nemohl ztotožnit již s ohledem na znění rozhodné právní úpravy, kterou zde představuje kapitola V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Hodnocení posudkovou komisí totiž přesněji odpovídá posudkovým kritériím v příloze vyhlášky o posuzování invalidity, která pro poruchy psychického vývoje, mezi něž patří právě poruchy řeči a jazyka (vývojová dysfázie v tomto případě vyvolaná lehkou dětskou encefalopatií), má vyhrazeny v kapitole V položky 9. řady. Předchozí posudky přitom nijak nevysvětlovaly, proč zvolily položky 8. řady věnované postižením mentální retardací s tím, že postižení žalobce lze s ohledem na jeho projevy takové poruše přirovnat, ač pro žalobcovo zdravotní postižení je konkrétní typ položek právním předpisem přímo vymezen a z ničeho neplyne, že by se jeho zdravotní stav nějak z kritérií těchto položek vymykal. Důvod pro postup podle § 1 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity nebyl dán. Obecná porucha intelektu u žalobce ostatně není lékařskými zprávami podložena, doloženo je naopak IQ 113, byť není zcela vypovídající s ohledem na zdravotní omezení v oblasti porozumění a zpracování jazyka, jinými slovy tedy pro nerovnoměrnou intelektovou výkonnost. Soud tak nepochybuje o tom, že právě posudek z roku 2016, jehož závěry byly (snad) ze setrvačnosti opakovány v roce 2018 a konečně i v roce 2019 v řízení o žádosti žalobce o zvýšení stupně invalidity, není adekvátní právním předpisem předepsaným posudkovým kritériím a že v souladu s posudkovými kritérii (co do volby odpovídající řady položek) byl posudek z roku 2014, jak uzavřela též posudková komise MPSV.

15. Závěry posudkové komise ani nejsou v rozporu se znaleckým posudkem MUDr. M. B.. Vzhledem k tomu, že žalobce na něj v žalobě výslovně nepoukazoval, posudková komise MPSV se s ním nemusela vyrovnávat výslovně – naopak reagovala na rozsudek Okresního soudu v K. H., pro nějž byl podkladem, a na lékařské zprávy, z nichž vycházel též znalec, a tím se implicitně vyrovnala i se znaleckými závěry. Po právní stránce pak soud považuje za potřebné dodat, že kritéria

hodnocení otázky, zda je namístě omezit svéprávnost posuzované osoby, se liší od posudkových kritérií, jež jsou rozhodná pro posouzení invalidity. Nelze tak jen ze skutečnosti, že je někdo omezen ve svéprávnosti, automaticky vyvozovat, že musí být invalidní v tom nejvyšším, tedy třetím stupni. Podmínkou omezení svéprávnosti podle § 57 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), je skutečnost, že člověk trpí duševní poruchou, která není jen přechodná, pro niž není schopen právně jednat. Soud ponechává stranou otázku, nakolik bylo respektováno ustanovení § 57 odst. 2 občanského zákoníku, podle nějž nelze člověka omezit ve svéprávnosti, má-li člověk jen obtíže se dorozumívát, k němuž se rozsudek Okresního soudu v K. H. nijak nevyjádřil. Podstatné ovšem je, že podle § 39 odst. 1 a 3 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem, znalostem a předchozím výdělečným činnostem nejméně o 35 %. Lze tedy konstatovat, že společný je pouze požadavek na dlouhodobost zdravotního omezení (slovy občanského zákoníku požadavek na poruchu nikoliv přechodnou) a nepochybná potřeba závažnosti takového zdravotního postižení, akceptace poruchy duševních schopností jako důvodu pro omezení svéprávnosti pak představuje podmnožinu zdravotních postižení odůvodňujících závěr o invaliditě, přičemž občanský zákoník specificky žádá, aby duševní porucha omezovala posuzovaného v možnosti právně jednat (myšleno samostatně). Posledně uvedené kritérium (samostatnost v právním jednání) však není pro posuzování invalidity klíčová, resp. rozhodně není nutným důvodem pro závěr o poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 %. Jednotlivé položky kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity nehodnotí poklesem pracovní schopnosti o 70 % ani takové poruchy, s nimiž je spojeno podstatné omezení výkonu většiny denních aktivit, např. položky 1d, 2c, 3d, 4d či 5c, přičemž u řady z nich nelze předpokládat, že taková osoba je schopna výdělečnou činnost vykonávat samostatně bez dohledu či dopomoci jiné osoby. V rámci pracovní rekondice, s níž počítá § 5 písm. a) vyhlášky o posuzování invalidity, je běžné, že je za vhodný označován výkon práce pod dohledem jiné osoby, tedy je předpokládána trvalá či nárazová nesamostatnost posuzované osoby, aniž by to odůvodňovalo nejvyšší stupeň invalidity. Přitom znalecký posudek MUDr. M. B. ze dne 22. 9. 2016 výslovně na otázky Okresního soudu v K. H. uvedl, že žalobce je schopen porozumět uzavření kupní, darovací či jiné smlouvy, stejně jako např. smyslu, účelu a důsledkům voleb, opakovaně však konstatoval, že potřebuje nápomoc opatrovníka k pochopení důsledků a souvislostí. Tento znalec nikde neuváděl ani nenaznačoval, že by žalobce nebyl schopen výkonu psychicky a fyzicky nenáročných pracovních činností pod dohledem tak, jak uzavřela posudková komise MPSV, naopak např. výslovně uváděl (spíše přebíral vyjádření rodičů), že žalobce je schopen např. posekat trávu, nezvládá však domácí práce.

16. Soud nespatřuje rozpor závěrů posudkové komise ani s tím, pokud je žalobce podle svého tvrzení pouze pasivním uživatelem počítače a sociálních sítí, aktivně však počítač ovládat nedokáže, neboť k tomu nemá mentální kapacitu. Jednak takové tvrzení není zcela v souladu s obsahem lékařských zpráv, které samotné logické myšlení žalobce neoznačují za vybočující z normy (problémem je spíše zpracování jazyka a řeči; nicméně zjevně ne takovým, aby bránilo aktivní participaci žalobce ve světě sociálních sítí), podstatné ovšem je, že posudková komise MPSV rozhodně ve svém posudku netvrdí, že by žalobce měl vykonávat práci v kanceláři na počítači.

Poukazuje pouze na to, že žalobce je schopen z hlediska mechanického pracovat s počítačem, tedy že je schopen používat ruce i na drobnější mechanickou práci (psát na klávesnici, používat počítačovou myš).

17. Žalobce nemá pravdu ani v tom, že by posudková komise byla povinna hodnotit, zda žalobce má vhodnou práci v místě bydliště, a pokud ne, zda je schopen dojíždění. V tomto směru soud konstatuje, že hodnocení pracovní schopnosti je prováděno z hlediska objektivní schopnosti posuzované osoby vykonávat (*de facto* jakoukoliv myslitelnou) pracovní činnost. Právní předpis nepředpokládá, že by se do tohoto posudkového hodnocení měly projevovat konkrétní podmínky na trhu práce a individuální dostupnost vhodného zaměstnání pro posuzovaného. Tyto otázky mohou mít význam z hlediska dávek podpory v nezaměstnanosti, nikoliv ale při posuzování stupně invalidity. Pokud jde o samotnou objektivní schopnost dojíždění žalobce, zde z pracovní rekomandace práce pod dohledem lze dovodit např. i potřebu doprovodu (dohledu) při dojíždění, zejména zpočátku, než si žalobce zvykne, nebo trvale, jednalo-li by se o složitější dojíždění. Ani takový stav však nevylučuje možnost výkonu pracovní činnosti žalobce. K objektivní existenci zaměstnání, jež by žalobce mohl zastávat, soud připomíná výsledek vyšetření žalobce lékařkou z oboru psychiatrie, která byla členkou posudkové komise, z něž vyplynulo, že je schopen komunikovat přilehavě a hodnotně přinejmenším k tématům, kterým se věnuje (počítače, sociální sítě), stejně jako skutečnost, že byl schopen vystudovat střední školu, byť nepochybně jen díky úlevám a pedagogické asistenci. Za takové situace ani soud nepochybuje o tom, že žalobce je schopen vykonávat pracovní činnost, byť patrně jen takovou, v níž bude moci využít svých zdravotně nedotčených fyzických sil, popř. v nichž nebude podléhat složitějším nárokům na komunikaci či praktické uvažování, a to zpravidla pod dohledem. Lze si představit různorodé práce u výrobní linky založené na standardizovaných opakovaných činnostech, práce v převážně automatizovaném skladu a mnohé další druhy zaměstnání, u nichž nemusí být postižení žalobce významnou překážkou výkonu výdělečné činnosti. Omezení pracovní schopnosti žalobce zjevně není srovnatelné se stavy odpovídajícími nejvyššímu stupni invalidity.
18. Jedinou oprávněnou výtkou žalobce je tak podle soudu výtko, že v posudku posudkové komise MPSV chybí úvaha o možnosti jeho rekvalifikace, již vyžaduje ustanovení § 5 písm. b) vyhlášky o posuzování invalidity, a že skutečnost, že žalobce dosud nevykonával výdělečnou činnost, nemohla bránit v aplikaci ustanovení § 3 odst. 2 téže vyhlášky. Tyto výtky však nejsou způsobitelné zpochybnit zákonnost napadeného rozhodnutí ani posudkové závěry o stupni invalidity žalobce. Na otázce, zda přichází do úvahy žalobcova rekvalifikace, závěr o třetím stupni invalidity nezávisí. Pokud jde o ustanovení § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity, to skutečně umožňuje navýšení procentního hodnocení poklesu pracovní schopnosti posuzované osoby až o deset procentních bodů nad horní hranici rozmezí stanoveného vyhláškou pro rozhodující zdravotní příčinu i v případě předchozího nevykonávání pracovní činnosti, neboť připouští k takovému navýšení přikročit též v případech, kdy dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav zvláště významně ovlivňuje schopnost posuzovaného využívat dosažené vzdělání, znalosti či zkušenosti, popř. možnost jeho rekvalifikace. Nelze však přehlédnout, že jako odpovídající určila posudková komise MPSV hodnocení středně těžkého postižení žalobce při spodní hranici vyhláškou stanoveného rozpětí poklesem pracovní schopnosti o 40 %. V takové situaci se ustanovení § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity nepoužije, neboť nebylo dosaženo horní hranice rozpětí pro danou

položku. I kdyby soud připustil, že s ohledem na vzdělání žalobce je jeho zdravotní postižení omezuje v pracovní schopnosti více než je obvyklé, analogicky by tomu měl odpovídat nanejvýše obdobný posun v hodnocení uvnitř rozpětí stanoveného pro položku 9b kapitoly V přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Ten by sice mohl vést teoreticky až k dosažení druhého stupně invalidity, žalobce však svou žalobou nesouhlasí s tím, že by byl invalidní ve druhém stupni, když prosazuje závěr, že je invalidní ve stupni třetím. Tento dílčí nedostatek tedy ani za této eventuality nevede ke zpochybnění posudku posudkové komise MPSV v míře, jež by mohla vést k úspěchu žaloby.

19. Pokud jde o argumentaci žalobce skutečností, že je omezen ve svéprávnosti i v oblasti uzavírání pracovněprávních vztahů, soud podotýká, že tato skutečnost nebrání uzavření pracovní smlouvy v zastoupení opatrovníkem. Ze znaleckého posudku se jeví, že hlavním důvodem omezení svéprávnosti bylo odtržení žalobce od reality v jeho uvažování, a tedy neschopnost validně se rozhodovat v reálném světě, nikoliv neschopnost pochopit smysl různých právních vztahů, úředních jednání apod. U žalobce je potvrzena schopnost úsudku, podstatně zhoršeny jsou především verbální vyjadřování a vnímání a související paměťové schopnosti. Byť takové zdravotní omezení žalobce ohrožuje při plnohodnotném zapojení do sociálních vztahů a při uzavírání právních jednání, na jeho pracovní schopnost nemá tak závažný dopad, neboť nebrání výkonu pracovní činnosti za určitých podmínek či s dohledem.

20. S ohledem na uvedené závěry soud tedy konstatuje, že je sice pravdou, že napadené rozhodnutí vychází z nesprávně zjištěného skutkového stavu, nejedná se však o nezákonnost odpovídající uplatněným žalobním bodům, jimiž žalobce tvrdí, že s ohledem na omezení jeho svéprávnosti jde o horší než uvažovaný zdravotní stav. Jde totiž o nezákonnost opačného charakteru, když zdravotní stav žalobce má nižší dopad do jeho pracovní schopnosti, než ze kterého vychází napadené rozhodnutí. To však žalobce nenamítal, proto k těmto zjištěním nemůže soud přihlédnout, jelikož v souladu s § 75 odst. 2 s. ř. s. je vázán uplatněnými žalobními body (srov. obdobně závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 9. 2004, č. j. 3 Ads 60/2003-44, publikovaného pod č. 884/2006 Sb. NSS). Nezbyvá tedy než uzavřít, že žádný ze žalobních bodů žalobce není důvodný. Proto soud žalobu zamítl jako nedůvodnou (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

21. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalované, která byla ve věci úspěšná, žádné náklady v řízení nevznikly. Případné náklady by však tak jako tak nebyly ve smyslu § 60 odst. 2 s. ř. s. nahraditelné. Proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 3. června 2020

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce